

УДК 35.078:342.738

Олена Юрійвна НОСОВА,

курсант групи Ф1-203 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності**та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук Вінчук В. В.*

ІСТОРИЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТЬ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Для вирішення проблем захисту інформації, неправомірний витік (розголошення, втрата тощо) якої може завдати шкоди особі, суспільству, державі, важливе теоретичне та практичне значення має законодавче розкриття таких понять як «державні секрети», «державна таємниця», «службова таємниця», «військова таємниця» тощо та визначення їх місця в системі інформації з обмеженим доступом. Такі ж поняття як «державні секрети», «державні таємниці», «службова таємниця», «військова таємниця» попри те, що досить часто вживаються в науковій літературі, в чинному законодавстві України не мають чіткого законодавчого визначення.

Щоб розкрити зміст поняття «державні секрети» необхідно зробити історичний екскурс до часів існування СРСР. Їх дослідженню приділялась значна увага в спеціальній літературі, яка в більшості випадків носила закритий характер і не давала змоги ознайомитися з ними як вченим юристам так і широкому загалу. Більшість науковців, які досліджували ці питання, сходилися на тому, що державні секрети – це всі ті відомості, які підлягають охороні з боку держави та розголошення яких може завдати шкоди державним інтересам. Саме ці ознаки характеризували поняття «державні секрети». Цією категорією охоплювались державна, військова та службова (виробнича) таємниці. Деякі автори до ознак державних секретів відносили лише охорону з боку держави. Однак ця точка зору була дещо помилковою, оскільки в такому разі до цієї категорії необхідно було б віднести й інші таємниці, які охоронялись державою (таємниця усиновлення, таємниця вчинення нотаріальних дій, лікарська таємниця тощо).

Відсутність законодавчого визначення цих термінів компенсувалась тим, що вони знаходили своє закріплення в різноманітних інструкціях, положеннях, переліках відомостей, де визначалось що:

– державну таємницю складають відомості, розголошення (передача, виток тощо) яких може негативно вплинути на якісний стан військово-економічного потенціалу країни чи спричинити інші тяжкі наслідки для обороноздатності, державної безпеки, економічних і політичних інтересів СРСР;

– службову таємницю складають відомості, що охороняються державою в будь-якій галузі науки, техніки, виробництва та управління, розголошення (передача, виток тощо) яких може завдати шкоди інтересам держави.

Відомості, що складали державну таємницю, в залежності від ступеня секретності мали гриф «особливої важливості» і «цілком таємно», а відомості, що складали службову таємницю – гриф «таємно». Необхідно зазначити, що поряд з вищезазначеними відомостями існувала також інформація, яка була заборонена до опублікування у засобах масової інформації і мала гриф «для службового користування». Останню називали несекретними відомостями обмеженого розповсюдження. У зв'язку з цим деякі науковці вважали, що службова таємниця включала відомості, які мали гриф «таємно» та «ДСК». Різниця між ними полягала в їх важливості для забезпечення державних інтересів, формі і ступеню відповідальності за їх розголошення та відповідної шкоди, яка нанесена чи могла бути нанесеною внаслідок розголошення таких відомостей. До державних секретів відносились лише та частина відомостей, що складали службову таємницю, розголошення яких наносило чи могло нанести шкоди державним інтересам, внаслідок їх розголошення.

Термін «військова таємниця» розкривався в кримінальному законодавстві. За своїм змістом військова таємниця охоплювала відомості військового характеру, що становили державну таємницю та інші військові відомості, які не були державною таємницею, але не підлягали розголошенню. Таким чином, військова таємниця по суті поглиналась державною або службовою таємницею.

Отже, саме так класифікувалась закрита інформація в період існування СРСР, яка стала основою вирішення сучасних проблем захисту інформації з обмеженим доступом у національному законодавстві України.

Одержано 17.04.2018

УДК 3.083.8

Світлана Олексіївна ЧИСТІКОВА,

курсант групи ФПС-204 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності**та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук Вінчук В. В.*

ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

У системі правовідносин, що виникають при обігу інформації, особливе місце займає інститут державної таємниці. Важливість і значущість цього інституту під час розбудови інформаційного суспільства, коли інформація стає основним і цінним ресурсом, багатократно зростають. Інститут державної таємниці існує в усіх країнах світу і на сьогодні є основою складовою системи інформаційної безпеки, яка займає провідне місце в системі національної безпеки держави.

В державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, з метою розроблення та здійснення заходів щодо забезпечення режиму секретності, постійного контролю за їх додержанням створюються на правах окремих структурних підрозділів режимно-секретні органи, які підпорядковуються безпосередньо керівнику державного органу, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації. До складу РСО входять підрозділи режиму, секретного діловодства та